

Ms. 96-2 55e3
A U L I P E R S I I

F L A C C I

S A T I R A R U M L I B E R,

E X E D I T I O N E

C A S A U B O N I

Ann. 1695 vulgata.

L O N D I N I

M. DCC. LXXXIX.

112934

W. A. C. O. I.

W. A. C. O. I.

W. A. C. O. I.

W. A. C. O. I.



W. A. C. O. I.

W. A. C. O. I.

AULI PERSII

FLACCI SATIRÆ.

PROLOGUS.

- 1 **N**EC fonte labra prolui Caballino :
Nec in bicipiti somniasse Parnasso
Memini, ut repente sic poëta prodirem.
Heliconiadasque, pallidamque Pirenen
5 Illis remitto, quorum imagines lambunt
Hederæ sequaces : ipse semipaganus,
Ad sacra vatū carmen affero nostrum.
Quis expedit psittaco suum χαῖρε,
Picasque docuit verba nostra conari ?
10 Magister artis, ingeniique largitor
Venter, negatas artifex sequi voces.
Quod si dolosi spes refulserit nummi,
Corvos poëtas, et poëtrias picas
Cantare credas Pegaseium melos.

Vers. 9 *Verba nostra conari.* Et blandiri, 14 *Pegaseium melos.* In aliis est, *nectar.*
tegitur.

S A T I R A I.

- 1 O Curas hominum! ô quantum est in rebus inane!
 Quis leget hæc, min' tu istud ais, nemo Hercule, nemo?
 Vel duo, vel nemo, turpe et miserabile, quare?
 Ne mihi Polydamas, et Troiades Labeonem
 5 Prætulerint, nugæ, non, si quid turbida Roma
 Elevet, accedas: examenve improbum in illa
 Castiges trutina: nec te quæfiveris extra.
 Nam Romæ est quis non? ac, si fas dicere: sed fas
 Tunc, cum ad caniciem, et nostrum istud vivere triste
 10 Aspexi, et nucibus facimus quæcunque relictis,
 Cum sapimus patruos: tunc, tunc, ignoscite. Nolo:
 Quid faciam? sed sum petulanti splene cachinno.
 Scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber,
 Grande aliquid, quod pulmo animæ prælargus anhelet.
 15 Scilicet hæc populo, pexusque togaque recenti,

Et

1 *Quantum est in rebus inane.* Græcum est, ὅσον τὸ κενόν.

2 *Quis leget hæc.* Hunc versum de Lucillii primo transtulit.

4 *Labeonem.* Labeo transtulit Iliada & Odysseam verbum ex verbo, ridicule satis, quod verba potius quam sensum secutus sit. Ejus est ille versus: *Crudum manduces Priamum, Priamique pisinnos.*

6 *Examenve improbum.* Examen est lingua vel lignum, quod mediam hastam ad pondera adæquanda tenet. Castigare autem est digito libram percutere, ut temperetur, & præ agitatione post æquum conquiescat. Trutina vero est foramen, intra quod est lingua, de qua examinatio est.

9 *Nostrum istud vivere triste.* Figura Græca est, pro, nostram vitam tristem.

11 *Cum sapimus patruos.* Sic Cicero: Objurgavit Cælium, ut quidam patruus Censor.

12 *Petulanti splene cachinno.* Cachinno nomen est, & declinatur per omnes casus, hic Cachinno, hujus Cachinnonis. Cachinnus est cum voce risus lascivior, quem Græci μωρὸν γέλωτα, vel πλατὺν γέλωτα, μονογερόνλας dicunt. Et secundum Physicos dixit, qui tradunt homines splene ridere, felle irasci, jecore amare, corde sapere, pulmone jactari.

14 *Animæ prælargus.* Animæ prælargus dicit vento abundans.

Et natalitia tandem cum fardonyche albus,
 Sede leges celsa, liquido cum plasmate guttur
 Mobile conlueris, patranti fractus ocello.
 Heic, neque more probo videas, neque voce ferena,
 20 Ingentes trepidare Titos, cum carmina lumbum
 Intran, et tremulo scalpuntur ubi intima versu.
 Tun' vetule auriculis alienis colligis escas?
 Auriculis, quibus et dicas cute perditus, ohe.
 Quò didicisse, nisi hoc fermentum, et quæ semel intus
 25 Innata est, rupto jecore exierit caprificus?
 En pallor, seniumque. ô mores! usque adeone:
 Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter?
 At pulchrum est digito monstrari, et dicier, hic est.
 Ten' cirratorum centum dictata fuisse
 30 Pro nihilo pendas? ecce inter pocula quærunt
 Romulidæ saturi, quid dia poëmata narrent.
 Heic aliquis, cui circum humeros hyacinthina læna est,
 Rancidulum

16 *Et natalitia t. c. f. albus.* Ambiguitas in *natalitia*, utrum eam natali suo, munere acceperit, an tantum eo die gerere soleat: quia quidam habent anulos, quos die tantum natali gerunt: &, *albus*, aut festiva veste indutus, aut recitandi pavore, ac meditandi & scribendi tædio perfunctus: vel veste candida nondum purpureum adeptus vestimentum, quod laticlavium dicitur.

18 *Patranti.* Patratio est rei venereæ perfectio, vel consummatio; unde & patres dicti, eo quod patratiōe filios procreant.

Ibid. *Ocello.* Per ὑποκόρισμα: quia illum contrahendo minorem facit. Juvenalis.

—*Oculosque in fine trementes.*

21 *Et tremulo scalpuntur.* In libidinem ex-

citantur. Juvenalis;

—*Quod enim non excitat inguen*

Vox blanda, & nequam? digitos habet.

26 *Usque adeone Scire tuum.* Hæc periodus apud Lucillium posita est ut me scire volo mihi conscius sum, ne damnum faciam. Scire hoc se nescit, nisi alios id scire scierit.

28 *Ad pulchrum est d. m.* Hic requiritur historia Demosthenis, qui, cum transfret, & à mercenario. tabernæ digito monstraretur, fertur lætatus esse, quod ab ignobilibus sciretur. Et Horatius libro quarto Carminum sic posuit:

Totum muneris hoc tui est,

Quod monstror digito prætereuntium.

29 *Ten' Cirratorum.* Occulte tangit Nerone,

- Racidulum quiddam balba de nare locutus,
 Phyllidas, Hypsipylas, vatum et plorabile si quid,
 35 Eliquat; et tenero supplantat verba palato.
 Affensere viri: nunc non cinis ille poëtae
 Felix? non levior cippus nunc imprimit ossa?
 Laudant convivæ: nunc non è manibus illis,
 Nunc non è tumulo, fortunataque favilla,
 40 Nascentur violæ? rides, ait, et nimis uncis
 Naribus indulges: an erit qui velle recuset
 Os populi meruisse: et cedro digna locutus,
 Linquere nec scombros metuentia carmina, nec thus?
 Quisquis es, ô modo quem ex adverso dicere feci,
 45 Non ego, cum scribo, si fortè quid aptius exit,
 Quando hæc rara avis est, si quid tamen aptius exit,
 Laudari metuam: neque enim mihi cornea fibra est:
 Sed recti, finemque, extremumque, esse recuso
 EUGE tuum, et BELLE, nam belle hoc excute totum:
 50 Quid non intus habet? Non heic est Ilias Acci
 Ebria veratro? non si qua elegidia crudi
 Dictarunt procures? non quicquid denique lectis

Scribitur

ronem, cujus carmina, quia imperabat, per
 scholas celebrabantur.

39 *Nunc non è tumulo.* Tumulus dicitur
 terræ aggestio, ubi nulla est memoria.

43 *Nec scombros met. car. nec thus.* Quæ
 carmina nullum periculum habeant manere
 apud falsamentarios & thurarios. Per scom-
 bros significat falsamentarios, per thus pig-
 mentarios.

44 *Quisquis es, ô modo quem.* Mimica &
 Comica exclamatio: quoniam poëta non-
 nunquam omisso recto sermone, extra scenam
 soli loquuntur, sustinentes personam suam,
 aut aliquorum hominum verba interponunt.

50 *Non est hic Ilias Acci.* Accius Labeo
 Iliadem Homeri versibus fœdissime compo-
 suit.

- Scribitur in citreis? calidum scis ponere fumen :
 Scis comitem horridulum trita donare lacerna :
 55 Et, Verum, inquis, amo; verum mihi dicite de me.
 Quî pote? vis dicam? nugaris, cum tibi calve
 Pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet.
 O Jane, à tergo quem nulla ciconia pinfit,
 Nec manus auriculas imitata est mobilis albas,
 60 Nec linguæ, quantum fitiat canis Appula, tantæ.
 Vos ô patricius sanguis, quos vivere fas est.
 Occipiti cæco, posticæ occurrите fannæ.
 Quis populi sermo est? quis enim? nisi carmina molli
 Nunc demum numero fluere, ut per lêve severos
 65 Effundat junctura ungues: scit tendere versum
 Non secus, ac si oculo rubricam dirigat uno:
 Sive opus in mores, in luxum, in prandia regum,
 Dicere res grandes nostro dat Musa poëtæ.
 Ecce modo heroas sensus afferre docemus
 70 Nugari solitos Græcè, nec ponere lucum
 Artifices, nec rus saturum laudare, ubi corbes,
 Et focus, et porci, et fumosa Palilia fœno:

Unde

54 *Scis comitem horridulum.* Scis birrum attritum comiti condonare. Lacerna, pallium fimbriatum, quo olim soli milites velabantur. Penula, pallium cum fimbriis longis.

56 *Quî pote?* Tractus sensus ex Græco versu quo significatur, ex ventre crasso tenuem sensum non nasci.

58 *Nulla Ciconia.* Tria genera fannarum: aut manu significare ciconiam, aut opposito

temporibus pollice auriculas asininas, aut linguam sitientis canis. Sanna autem dicitur os distortum cum vultu, quod facimus, cum alios deridemus. Inde fanniones dicti, qui non rectum vultum habeant.

72 *Palilia.* Varro: Palilia tam privata, quam publica sunt apud rusticos: ut congestis cum fœno stipulis ignem magnum transiliant, his Palilibus se expiari credentes.

Unde Remus, fulcoque terens dentalia, Quinti,
Quum trepida ante boves Dictatorem induit uxor:

75 Et tua aratra domum lictor tulit: euge poëta.

Est nunc Brisæi quem venosus liber Acci,
Sunt quos Pacuviusque, et verrucosa moretur
Antiopa, ærumnis cor luctificabile fulta.

Hos pueris monitus patres infundere lippos
80 Cum videas, quærifne unde hæc sartago loquendi
Venerit in linguas? unde istud dedecus, in quo
Troffulus exultat tibi per subsellia lævis?
Nilne pudet, capiti non posse pericula cano
Pellere, quin tepidum hoc optes audire? **DECENTER!**

85 Fur es, ait Pedio. Pedius quid? crimina rasis
Librat in antithetis, doctas posuisse figuras
Laudatur, bellum hoc, hoc bellum? an Romule ceves?
Men' moveat quippe, et cantet si naufragus, affem.
Protulerim? cantas cum fracta te in trabe pictum
90 Ex humero portes? verum, nec nocte paratum
Plorabit, qui me volet incurvasse querela.

Sed numeris decor est, et junctura addita crudis.
Claudere sic versum didicit, " Berecynthius Attin,
" Et

82 *Troffulus*. Troffulum oppidum fuit He-
truriæ non longe à Volscis. Hoc equites
Romani sine peditibus expugnaverunt Nu-
mio quodam duce. Unde equites Romani
Troffuli dicti sunt.

86 *Librat in antithetis*. Antitheta sunt
hæc:

Fortia neglecti velabant colla capilli:

Et per neglecti volitabant colla capilli.

Ab quotiens umbra porrexi brachia mota:

Ab quotiens umbra redduxi brachia mota.

Antitheta autem ista sunt, quæ contra se po-
nuntur; ut, hinc pudor, illinc petulantia:
hinc pudicitia, illinc stuprum: istinc fraudati-
tio, illinc fides.

- “ Et qui cæruleum dirimebat Nerea delphin,
 95 “ Sic costam longo subduximus Apennino.
 ARMA VIRUM, nonne hoc spumofum et cortice pingui?
 Ut ramale vetus prægrandi subere coctum.
 Quidnam igitur tenerum, et laxa cervice legendum?
 “ Torva Mimalloneis implerunt cornua bombis,
 100 “ Et raptum vitulo caput ablatura superbo
 “ Bassaris, et lyncem Mænas flexura corymbis
 “ Evion ingeminat: reparabilis adsonat Echo.”
 Hæc fierent, si testiculi vena ulla paterni
 Viveret in nobis? summa delumbe faliva
 105 Hoc natat in labris: et in udo est Mænas, et Attin
 Nec pluteum cædit, nec demorfos sapit ungues.
 Sed quid opus teneras mordaci radere vero
 Auriculas? vide sis ne majorum tibi fortè
 Limina frigescant: sonat heic de nare canina
 110 Littera. Per me equidem sint omnia protinus alba:
 Nil moror: euge, omnes, omnes bene miræ eritis res,
 Hoc

95 *Sic costam longo.* Omnia Epicorum carmina, ita fere sunt composita, ut proximus pes ab ultimo dactylus sit, exceptis admodum paucis, quos *σπονδαίχονας* appellant, ut apud Cornelium Severum:

Pinea frondosi coma murmurat Apennini.

97 *Subere coctum.* Suber cortex arboris. Virgilius:

Huic natam libro, & sylvestri subere clausam.

99 *Torva Mimalloneis.* Versus Neronis sunt.

Ibid. Mimalloneis. Mimallones dicuntur ministri Liberi patris, ἀπὸ τῆς μιμήσεως. Ca-

landrus Illyriorum rex ad Macedoniam cum exercitu venit: Macedones cum parvum exercitum haberent, plurimas mulieres cothurnis & thyrsis in modum Baccharum ornaverunt. Illi credentes exercitum adventare, discesserunt.

101 *Bassarides.* Bassarides, Bacchæ: quibusdam videtur à genere vestis, qua Liber pater utitur, demissa ad talos, quam Thraces Bassarin. Quidam à vulpibus, quarum pellibus Bacchæ fucebantur. Vulpes Thraces bassares dicunt. *Hesych.* βασσαρις ἀλώπηξ.

- Hoc juvat : heic, inquis, veto quisquam faxit oletum.
 Pinge ~~duos~~ angues : pueri, facer est locus : extra
 Meite, discedo. Secuit Lucilius Urbem,
 115 Te Lupe, te Muti, et genuinum fregit in illis :
 Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
 Tangit, et admissus circum præcordia ludit,
 Callidus excusso populum suspendere naso :
 Men' mutire nefas, nec clam, nec cum scrobe? nusquam.
 120 Heic tamen infodiam. Vidi, vidi ipse, libelle :
 Auriculas asini Mida rex habet. Hoc ego opertum,
 Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi vendo
 Iliade. Audaci quicunque afflate Cratino,
 Iratum Eupolidem prægrandi cum sene palles,
 125 Aspice et hæc, si fortè aliquid decoctius audis.
 Inde vaporata lector mihi ferbeat aure.
 Non hic, qui in crepidas Grajorum ludere gessit
 Sordidus, et lusco qui poscit dicere, lusce ;
 Sese aliquem credens, Italo quod honore supinus
 130 Fregerit heminas Areti ædilis iniquas :
 Nec qui abaco numeros, et secto in pulvere metas
 Scit risisse vafer, multum gaudere paratus,
 Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.
 His mane edictum, post prandia Calliroën do.

119 *Nec cum scrobe.* Midæ historiam tangit.

122 *Nulla tibi vendo Iliade.* Non tibi illud dem, si mihi Iliada Labeonis, aut Neronis Troicon tradas. Scripsit Nero Troicon.

133 *Nonaria.* Nonaria dicta meretrix, quia apud veteres à nona hora prostabant, ne mane omissa exercitatione illo irent adolescentescens.

S A T I R A II.

AD PLOTIUM MACRINUM.

- 1 HUNC, Macrine, diem numera meliore lapillo,
 Qui tibi labentes apponit candidus annos.
 Funde merum Genio, non tu prece poscis emaci,
 Quæ nisi seductis nequeas committere divis.
- 5 At bona pars procerum tacita libabit acerra. [fufurros
 Haud cuivis promptum est, murmurque, humilesque
 Tollere de templis, et aperto vivere voto.
 Mens bona, fama, fides, hæc clarè, et ut audiat hospes:
 Illa sibi introrsum, et sub lingua immurmurat: ô fi
- 10 Ebullit patruï præclarum funus! et, ô fi
 Sub raistro crepet argenti mihi feria dextro
 Hercule! pupillumve utinam, quem proximus hæres
 Impello, expungam! namque est scabiosus, et acri
 Bile tumet. Nerio jam tertia ducitur uxor.
- 15 Hæc sanctè ut poscas, Tiberino in gurgite mergis
 Mane caput bis, terque, et noctem flumine purgas.

Heus

1 *Hunc Macrine diem.* Alloquitur Plotium Macrinum, hominem sane eruditum & paterno se affectu diligentem, qui in domo Servilii didicerat, à quo agellum comparaverat, indulto sibi precio aliquanto.

13 *Proximus expungam.* Tractum à militibus, qui expuncti dicuntur, dum foras à militia emittuntur. Item metaphora à bello, in

C

quo, cadente qui primus est, succenturiatur alius.

14 *Nerio jam tertia.* Nerius morte conjugum locupletatus, fœnerator est factus notissimus: de quo Horatius, *Scribe decem Nerio.* Dos enim à cive Romano data, non patrio dicta nomine, si repudium non intervenerit, post mortem uxoris ad maritum pertinet.

19 Vis

- Heus age, responde, minimum est quod scire laboro :
 De Jove quid sentis ? estne, ut præponere cures
 Hunc, cuinam ? cuinam ? vis Staio ? an scilicet hæres,
 20 Quis potior judex, puerive quis aptior orbis ?
 Hoc igitur, quo tu Jovis aurem impellere tentas,
 Dic agedum Staio : pro Juppiter ô bone, clamet.
 Juppiter ? at sese non clamet Juppiter ipse ?
 Ignovisse putas, quia cum tonat, ocyus ilex
 25 Sulfure discutitur sacro, quam tuque, domusque ?
 An quia non fibris ovium, Ergennaque jubente,
 Triste jaces lucis, evitandumque bidental,
 Idcirco stolidam præbet tibi vellere barbam
 Juppiter ? aut quidnam est, qua tu mercede deorum
 30 Emeris auriculas ? pulmone, et lactibus unctis ?
 Ecce avia, aut metuens divum matertera, cunis
 Exemit puerum, frontemque, atque uda labella
 Infami digito, et lustralibus ante falivis
 Expiat, urentes oculos inhibere perita.
 35 Tunc manibus quatit, et spem macram supplice voto
 Nunc Licini in campos, nunc Craffi mittit in ædes.

Hunc

19 *Vis Staio.* Staius tutor pupillarius fuit :
 Gutta & Albus, & cæteri præpositi, fuerunt
 judices : qui in Juniano judicio corrupti, Op-
 pianicum damnaverunt.

26 *An quia non fibris.* In usu fuit, ut au-
 gures, vel aruspices adducti de Etruria, cer-
 tis temporibus fulmina transfigurata in lapides
 infra terram absconderent, cujus in patratione
 rei oves immolabantur.

27 *Bidental.* Locus sacro percussus fulmine,

qui bidente ab aruspibus consecratur, quem
 calcare nefas est.

36 *Nunc Licini in campos.* Licinius Craffus
 inter Romanos locupletissimus, ideo Dives
 cognominatus. Alii volunt Licinium tonso-
 rem ac libertum Augusti Cæsaris significari
 prædivitem : cujus monumentum est pretiosi
 operis via Salaria prope urbem, ad lapidem
 secundum. De hoc non invenustum Var-
 ronius Epigramma fertur :

Marmoreo

- Hunc optent generum rex et regina: puellæ
 Hunc raptant: quicquid calcaverit hic, rosa fiat.
 Ast ego nutrici non mando vota: negato
 40 Juppiter hæc illi, quamvis te albata rogarit.
 Poscis opem nervis, corpusque fidele senectæ:
 Esto, age: sed grandes patinæ, tucetaque crassa
 Annuere his superos vetuere, Jovemque morantur.
 Rem struere exoptas cæso bove, Mercuriumque
 45 Arcessis fibra: da fortunare penates,
 Da pecus, et gregibus foetum, quo, pessime, pacto,
 Tot tibi in flammis junicum omenta liquecant?
 Et tamen hic extis, et opimo vincere ferto
 Intendit: jam crescit ager, jam crescit ovile,
 50 Jam dabitur, jamjam: donec deceptus, et exspes
 Nequicquam fundo suspiret nummus in imo.
 Si tibi crateras argenti, incusaque pingui
 Auro dona feram, fudes, et pectore lævo
 Excutias guttas, lætari prætrepidum cor:
 55 Hinc illud subiit, auro sacras quod ovato
 Perducis facies, nam fratres inter aënos,

Somnia

*Marmoreo Licinus tumulo jacet: at Cato parvo:**Pompeius nullo. Quis putet esse Deos?*

39 *Non mando.* Verbo usus est aruspico, cum eis dicitur: Mando tibi, ut maximum Jovem audias. Ut quemadmodum procurationis assertio fit, ita fiat & in sacris, & in prece.

42 *Tucetaque crassa.* Tuceta apud Gallos Cisalpinos bubula dicitur, condimentis quibusdam crassis oblita, ac macerata: & ideo

toto anno durat. Solet etiam porcina eodem genere condita servari, aut ad saturarum jura. Hinc Plotius Virgilii amicus in eadem regione est nominatus (*Tucca*) Tuceta.

56 *Nam fratres inter aënos.* Acron tradit, quod in porticu Apollinis Palatini fuerunt Danaïdum effigies, & contra eas sub divo totidem equestres filiorum Ægypti. Ex iis, autem statuis quædam dicebantur postulanti-
 bus per somnum dare oracula.

59 *Saturniaque*

Somnia pituita qui purgatissima mittunt,
Præcipui funto, sitque illis aurea barba.

- Aurum, vasa Numæ, Saturniaque impulit æra,
60 Vestalesque urnas, et Tuscum fictile mutat.
O curvæ in terris animæ, et cœlestium inanes!
Quid juvat hoc, templis nostros immittere mores,
Et bona dies ex hac scelerata ducere pulpa?
Hæc sibi corrupto casiam dissolvit olivo:
65 Et Calabrum coxit vitiato murice vellus:
Hæc baccam conchæ rafisse, et stringere venas
Ferventis massæ crudo de pulvere jussit.
Peccat et hæc, peccat: vitio tamen utitur: at vos
Dicite pontifices, in sancto quid facit aurum?
70 Nempe hoc, quod Veneri donatæ à virgine puppæ.
Quin damus id superis, de magna quod dare lance
Non possit magni Messalæ lippa propago:
Compositum jus fasque animo, sanctosque recessus
Mentis, et incoctum generoso pectus honesto?
75 Hæc cedo ut admoveam templis, et farre litabo.

59 *Saturniaque impulit æra.* Æs in æde Saturni condebatur, nondum argento auroque signato. Unde ærarium nomen accepit. Fuit autem assis libralis, & dipondius, quod hodie in usu remansit, & solebat pensari potius quam numerari: unde & Dispensatores dicti (pro erogatores) prorogatores.

70 *Donatæ à virgine puppæ.* Solebant virgines ante, quam nubarent, quædam virginitatis suæ dona Veneri consecrare. Hoc & Varro scribit.

72 *Messalæ lippa propago.* Cottam Messalinum dicit, qui tam vitiosos oculos in senectute habuit, ut palpebræ ejus in exteriorem partem verterentur. Hic ab Aurelio Cotta adoptatus, Aurelius Maximus dicebatur, originem trahens ab Aurelio Messala, qui septies fuit consul: qui cum à quodam Gallo ad monomachiam in prælio vocaretur, corvus super galeam in capite ejus sedit, & victo hoste Corvinus vocatus est.

S A T I R A III.

- I **N**EMPE hæc assidue. Jam clarum mare fenestras
 Intrat, et angustas extendit lumine rimas :
 Stertimus indomitum quod despumare Falernum
 Sufficiat, quinta dum linea tangitur umbra.
- 5 En quid agis ? ficcas insana canicula messes
 Jamdudum coquit, et patula pecus omne sub ulmo est.
 Unus ait comitum : verumne ? itane ? ocyus adfit
 Huc aliquis, nemon' ? turgescit vitrea bilis :
 Findor : ut Arcadiæ pecuaria rudere credas.
- 10 Jam liber, et bicolor positis membrana capillis,
 Inque manus chartæ, nodosaque venit arundo.
 Tunc queritur, crassus calamo quod pendeat humor,
 Nigra quod infusa vanescat sepia lymphæ ;
 Dilutas queritur geminet quod fistula guttas.
- 15 O miser ; inque dies ultra miser, huccine rerum
 Venimus ? at cur non potius, teneroque columbo,
 Et similis regum pueris, pappare minutum
 Poscis, et iratus mammæ lallare recusas ?
 An tali studeam calamo ? cui verba ? quid istas
 Succinis

1 *Nempe hoc assidue.* Hanc satyram poeta ex Lucillii libro quarto transtulit, castigantis divitum luxuriam & vitia.

10 *Bicolor Membrana.* Bicolor, quod pars crocea, pars glutinata apud antiquos erat.

13 *Vanescat sepia.* Sepiam pro atramento,

D

à colore, posuit : quamvis non ex ea ut Afri, sed ex fuligine cæteri conficiant atramentum.

18 *Lallare.* Nutrices infantibus, ut dormiant, solent dicere sæpe, Lalla, lalla, lalla. Aut dormi, aut lacte.

21 *Contemnere.*

- 20 Succinis ambages ? tibi luditur : effluvis amens.
 Contemnere, sonat vitium percussa, maligne
 Respondet viridi non cocta fidelia limo. [acri
 Udum et molle lutum es, nunc, nunc properandus, et
 Fingendus sine fine rota : sed rure paterno
 25 Est tibi far modicum, purum et sine labe salinum.
 Quid metuas ? cultrixque foci secura patella est.
 Hoc fatis ? an deceat pulmonem rumpere ventis,
 Stemmata quod Tusco ramum millefime ducis,
 Censoremne tuum vel quod trabeate salutas ?
 30 Ad populum phaleras : ego te intus, et in cute novi.
 Non pudet ad morem discincti vivere nattæ ?
 Sed stupet hic vitio, et fibris increvit opimum
 Pingue : caret culpa : nescit quid perdat : et alto
 Demersus, summa rursus non bullit in unda.
 35 Magne pater divum, sævos punire tyrannos
 Haud alia ratione velis, cum dira libido
 Moverit ingenium ferventi tincta veneno,
 Virtutem videant, intabescantque relictæ.
 Anne magis Siculi gemuerunt æra juvenci,

Et

21 *Contemnere.* Hæc ab Horatio male translata intempestiva sunt

— quin tu

Invidiam placare paras, virtute relicta ?

Contemnere miser.

Ibid. Et sonat.) Ut Virgil.

Nec vox hominem sonat.

26 *Cultrixque foci.* Quia delibatae dapes in ea positæ, ad focum feruntur.

28 *Stemmata quod Tusco.* An oportet te arrogantia inflatum dissilire, quod in aliquo

nobili Tusco stemmate, millefimus à magno auctore numereris, & ramum aliquem ac lineam successionis à genealogico in stemmate numeratus obtineas ? vel in equitum Romanorum recognitione trabeatus censorem donis militaribus insignis salutas ? Cognitio enim equitum Romanorum Censoribus erat subiecta ; quæ nunc Consulatus est officii.

37 *Ferventi tincta veneno.* Metaphora à lana, quæ corrupta est pristinum colorem reverti non potest.

45 *Moriturus*

- 40 Et magis auratis pendens laquearibus ensis
 Purpureas subter cervices terruit, Imus,
 Imus præcipites, quàm si fibi dicat, et intus
 Palleat infelix, quod proxima nesciat uxor?
 Sæpe oculos, memini, tangebam parvus olivo,
 45 Grandia si nollem morituri verba Catonis
 Dicere, non fano multum laudanda magistro,
 Quæ pater adductis fudans audiret amicis.
 Jure: etenim id summum, quid dexter senio ferret
 Scire, erat in voto: damnosa canicula quantum
 50 Raderet, angustæ collo non fallier orcæ:
 Neu quis callidior buxum torquere flagello.
 Haut tibi inexpertum curvos deprendere mores,
 Quæque docet sapiens braccatis inlita Medis
 Porticus infomnis, quibus et detonsa juvenus
 55 Invigilat, filiquis, et grandi pasta polenta.
 Et tibi quæ Samios diduxit littera ramos,
 Surgentem dextro monstravit limite callem.
 Stertis adhuc? laxumque caput compage soluta
 Oscitat hesternum diffutis undique malis?
 60 Est aliquid quò tendis, et in quod dirigis arcum?
 An passim sequeris corvos, testaque, lutoque,
 Securus quò pes ferat, atque ex tempore vivis?

Helleborum

45 *Morituri verba Catonis.* Merito, inquit, mihi lippitudinem arcessebam, ne Catonis deliberativam orationem recitarem, utrum moriatur, an non: aut quibus verbis uti po-

tuit, cum se destinaret interficere.

48 *Quid dexter senio.* Senio major missus: ut canis minor Merito, inquit, flebam, ista cum semper laudarem.

Helleborum frustra, cum jam cutis ægra tumebit,
Poscentes videas: venienti occurrere morbo.

- 65 Et quid opus Cratæo magnos promittere montes?
Discite ô miseri, et causas cognoscite rerum,
Quid sumus, et quidnam victuri gignimur, ordo
Quis datus, aut metæ quàm mollis flexus, et unde:
Quis modus argento, quid fas optare, quid asper
70 Utile nummus habet: patriæ, carisque propinquis
Quantum elargiri deceat: quem te Deus esse
Jussit, et humana qua parte locatus es in re.
Disce: nec invidias, quod multa fidelia putet
In locuplete penu, defensis pinguibus Umbris,
75 Et piper, et pernae, Marfi monumenta clientis:
Mænaque quod prima nondum defecerit orca.

- Heic aliquis de gente hircosa Centurionum
Dicat, Quod sapio, satis est mihi: non ego curo
Esse quod Arcefilas, ærumnosque Solones,
80 Obstipò capite, et figentes lumine terram,
Murmura cum secum, et rabiosa silentia rodunt,
Atque exporrecto trutinantur verba labello,
Ægroti veteris meditantes somnia, gigni
De nihilo nihilum, in nihilum nil posse reverti.
85 Hoc est, quod palles: cur quis non prandeat, hoc est.
His populus ridet, multumque torosa juvenus
Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.

Inspice: nescio quid trepidat mihi pectus, et ægris
Faucibus

- Faucibus exsuperat gravis halitus, inspice fodes,
 90 Qui dicit medico; jussus requiescere, postquam
 Tertia compositas vidit nox currere venas,
 De majore domo modicè fitiente lagena
 Lenia loturo sibi Surrentina rogavit.
 Heus bone, tu palles. Nihil est. Videas tamen istud,
 95 Quicquid id est: surgit tacitè tibi lutea pellis.
 At tu deterius palles: ne sis mihi tutor:
 Jampridem hunc sepeli: tu restas. Perge, tacebo.
 Turgidus hic epulis, atque albo ventre, lavatur,
 Guttare sulfureas lente exhalante mephites.
 100 Sed tremor inter vina fubit, calidumque triental
 Excudit è manibus: dentes crepuere relecti.
 Uncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris.
 Hinc tuba, candelæ: tandemque beatulus alto
 Compositus lecto, crassisque lutatus amomis,
 105 In portam rigidos calces extendit: at illum
 Hesterni capite induto subiere Quirites.
 Tange miser venas, et pone in pectore dextram,
 Nil calet hic, summosque pedes attinge, manusque,
 Non frigent, visa est forte pecunia, five

Candida

89 *Inspice fodes.* Sodes, antiquæ affectationis est: adeo ut soluto eo quidam usi sint, ut Plautus, qui per solutionem sic ait:

Dic mihi, si audes, quæ est, quam ducere vis uxorem?

103 *Tandemque beatulus.* Ambitionem irridet, non quia *μάναιες* & *μάναιροι* dicuntur mortui, non est enim Romanæ consuetudinis, sed quia pretiosa in funeribus veste stragula,

cæterique etiam pauperculi exponebantur. Beatulus autem, qui nunquam splendidiore habitu fuit: aut certe, quia Romanæ consuetudinis fuit simpliciter sepelire.

106 *Hesterni capite induto.* Hesterni, ait, à defuncto pridie manumissi, id est, liberti, & civis Romani facti.

Ibid. Capite induto. Quia manumissi ante manumissoris corpus pileati incedebant.

E

112 *Populi*

- 110 Candida vicini subrifit molle puella,
 Cor tibi rite falit? Positum est argente catino
 Durum olus, et populi cribro decussa farina.
 Tentemus fauces: tenero latet ulcus in ore
 Putre, quod haut deceat plebeia radere beta.
- 115 Alges, cum excussit membris timor albus aristas:
 Nunc face supposita fervercit sanguis, et ira
 Scintillant oculi: dicisque, facisque, quod ipse
 Non fani esse hominis, non sanus juret Orestes.

S A T I R A IV.

- 1 **R**EM populi tractas? barbatum hæc crede magistrum
 Dicere, forbitio tollit quem dira cicutæ.
 Quo fretus? dic hoc magni pupille Pericli.
 Scilicet ingenium, et rerum prudentia velox
- 5 Ante pilos venit: dicenda, tacendaque calles.
 Ergo ubi commota fervet plebecula bile,
 Fert animus calidæ fecisse silentia turbæ
 Majestate manus: quid deinde loquere? Quirites,
 Hoc, puto, non justum est, illud male, rectius illud.
- 10 Scis etenim justum gemina suspendere lance.

Ancipitis

112 *Populi cribro decussa farina.* Farinam, panem non delitiosius cribro discussum, sed plebejum, de populi annona, id est, fiscalem, dicit.

10 *Scis etenim justum.* Revera scis justitiam

in lance pensare, & ipsius lancis dubiæ rectitudinem calles discernere, & curvam regulam momentare, ubi inter curva subit, donec in liquido stet sententia. Regulam dicit ipsum momentaneæ stilum,

13 *Nigrum*

- Ancipitis libræ: rectum discernis, ubi inter
 Curva subit, vel cum fallit pede regula varo:
 Et potis es nigrum vitio præfigere theta.
 Quin tu igitur summa nequicquam pelle decorus
 15 Ante diem blando caudam jactare popello
 Definis, Anticyras melior forbere meracas?
 Quæ tibi summa boni est? uncta vixisse patella
 Semper et assiduo curata cuticula sole.
 Expecta: haud aliud respondeat hæc anus. I nunc.
 20 Dinomaches ego sum, suffla, sum candidus. Esto:
 Dum ne deterius sapiat pannucea Baucis,
 Cum bene discincto cantaverit ocyma vernæ.
 Ut nemo in sese tentat descendere, nemo:
 Sed præcedenti spectatur mantica tergo.
 25 Quæsieris. Nostrin' Vectidi prædia? cujus?
 Dives arat Curibus quantum non milvus oberret:
 Hunc ais? hunc diis iratis, genioque sinistro:
 Qui quandoque jugum pertusa ad compita figit,
 Seriolæ.

13 *Nigrum præfigere Theta.* Judices literam Theta apponunt ad eorum nomina, quos supplicio afficiunt. Merito. Θῆτα ἀπὸ τῆ θανάτου, eo quod quasi habeat telum suum, ideoque triste intelligitur: vel mortis signum: unde quidam ait,

O multum ante alias infelix litera Theta.

18 *Curata cuticula sole.* Curata, scilicet à chromatariis. Nam chromatarii dicuntur colorarii, vel qui toto die in arena sunt, vel in sole. Antiqui enim ungebant se, & in sole erant, ut oleum corpus imbiberet: ut Juvenalis,

Nostra bibat verum contracta cuticula Solem,

Effugiatque togam.

26 *Quantum non milvus oberret.* Secundum proverbium:

Quantum milvi volant.

28 *Pertusa ad compita.* Compita sunt loca in quadriuiis, quasi turres, ubi sacrificia, finita agricultura, rustici celebrabant. Merito pertusa, quia per omnes quatuor partes pateant, vel vetusta: vel compita non solum sunt in urbe loca, sed etiam viæ publicæ ac diverticula aliquorum confinium, ubi ædiculæ consecrantur patentes. In his juga fracta ab agricolis ponuntur, emeriti & elaborati operis indicium.

- Seriolæ veterem metuens deradere limum,
 30 Ingemit, Hoc bene fit : tunicatum cum sale mordens
 Cæpe : et farrata pueris plaudentibus olla,
 Pannofam facem morientis forbet aceti ?
 At si unctus cesses, et figas in cute solem,
 Est prope te ignotus, cubito qui tangat, et acre
 35 Despuat in mores : penemque arcanaque lumbi
 Runcantem, populo marcentes pandere vulvas.
 Tu cum maxillis balanatum gausape pectas,
 Inguinibus quare detonsus gurgulio extat ?
 Quinque palæfritæ licet hæc plantaria vellant,
 40 Elixasque nates labefactent forcipe adunca,
 Non tamen ista filix ullo mansuescit aratro.
 Cædimus, inque vicem præbemus crura sagittis.
 Vivitur hoc pacto : sic novimus. Ilia subter
 Cæcum vulnus habes : sed lato balteus auro
 45 Prætegit : ut mavis, da verba, et decipe nervos,
 Si potes. Egregium cum me vicinia dicat,
 Non credam ? Viso si palles improbe nummo,
 Si facis, in penem quicquid tibi venit amarum,
 Si Puteal multa cautus vibice flagellas :
 50 Nequicquam populo bibulas donaveris aures.
 Respue quod non es : tollat sua munera cerdo :
 Tecum habita : noris quam fit tibi curta supellex.

44 *Cæcum vulnus habes.* De gladiatoribus tractum, qui accepto vulnere, inaurato balteo tegunt.

49 *Puteal.* Fœneratores ad puteal Scribonis Licinii, quod est in porticu Julia ad Fabianum arcum, consistere solebant.

S A T I R A V.

AD ANNÆUM CORNUTUM, CUJUS FUIT AUDITOR.

- I V A T I B U S hic mos est, centum sibi poscere voces.
 Centum ora et linguas optare in carmina centum :
 Fabula seu mœsto ponatur hianda tragoëdo,
 Vulnera seu Parthi ducentis ab inguine ferrum.
- 5 Quorsum hæc ? aut quantas robusti carminis offas
 Ingeris, ut par sit centeno gutture niti ?
 Grande locuturi, nebulas Helicone legunto :
 Si quibus aut Procnes, aut si quibus olla Thyestæ
 Fervebit, sæpe insulso cœnanda Glyconi.
- 10 Tu neque anhelanti, coquitur dum massa camino,
 Folle premis ventos : nec clauso murmure raucus
 Nescio quid tecum grave cornicaris inepte,
 Nec stloppo tumidas intendis rumpere buccas.
 Verba togæ sequeris, junctura callidus acri,
- 15 Ore teres modico : pallentes radere mores
 Doctus, et ingenuo culpam defigere ludo.

Hinc

9 *Coenanda Glyconi.* Glycon Tragoëdus populo mire placuit : & ideo à Nerone munusculum est, datis Virgilio Tragoëdo domino ejus, pro parte dimidia, quam possidebat, festertiorum tercentis millibus. Hic fuit staturæ longæ, fusci corporis, labio inferiori demisso : antequam subornaretur deformis : nescius joculari, propter quod eum insulsum Persius dixit.

F

14 *Verba togæ sequeris.* Toga est purum pallium, forma rotunda & fusiore, atque inundante sinu : & sub dextro veniens, super humerum sinistram ponitur : cujus similitudinem in operimentis simulacrorum, vel picturarum aspicimus, easque statuas togatas vocamus. Toga vero Romani in pace utebantur, in bello paludamentis. Mensura togæ justæ senas ulnas habebat.

22 *Quantaque*

Hinc trahe quæ dicas : mensasque relinque Mycenis
Cum capite et pedibus : plebejaque prandia noris.

Non equidem hoc studeo, bullatis ut mihi nugis

20 Pagina turgescat, dare pondus idonea fumo.
Secreti loquimur : tibi nunc hortante Camena
Excutienda damus præcordia : quantaque nostræ
Pars tua sit Cornute animæ, tibi dulcis amice
Ostendisse juvat : pulsa, dignoscere cautus

25 Quid solidum crepet, et pictæ tectoria linguæ.
His ego centenas ausim deposcere voces :
Ut quantum mihi te sinuoso in pectore fixi,
Voce traham pura : totumque hoc verba resignent,
Quod latet arcana non enarrabile fibra.

30 Cum primum pavido custos mihi purpura cecidit,
Bullaque succinctis laribus donata pependit :
Cum blandi comites, totaque impune Suburra
Permisit sparfisse oculos jam candidus umbo :
Cumque iter ambiguum est, et vitæ nescius error
35 Diducit trepidas ramosa in compita mentes,
Me tibi supposui : teneros tu fuscipis annos
Socratico Cornute finu : tunc fallere follers
Apposita intortos extendit regula mores :
Et premitur ratione animus, vincique laborat,

Artifi-

22 *Quantaque nostræ Pars tua sit Cornute animæ.* Sententia à Pythagora tracta, dimidium animæ suæ partem dicit Cornutum, ut Horatius Virgilium :

Et serves animæ dimidium meæ.

31 *Succinctis laribus.* Quia Gabino habitu, cinctuque Dii penates formabantur, obvoluti toga super humerum finistrum, dextro nudo.

33 *Candidus umbo.* *Συνδοχιῶς* pro toga. Alioquin & in prætexta candidus umbo est.

47 *Nostra*

- 40 Artificemque tuo ducit sub pollice vultum.
 Tecum etenim longos memini consumere soles,
 Et tecum primas epulis decerpere noctes.
 Unum opus, et requiem pariter disponimus ambo,
 Atque verecunda laxamus seria mensa.
- 45 Non equidem hoc dubites, amborum foedere certo
 Consentire dies, et ab uno fidere duci.
 Nostra vel æquali suspendit tempora Libra
 Parca tenax veri, seu nata fidelibus hora
 Dividit in Geminos concordia fata duorum :
- 50 Saturnumque gravem nostro Jove frangimus una.
 Nescio quod, certe est quod me tibi temperat, astrum.
 Mille hominum species, et rerum discolor usus :
 Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.
 Mercibus hic Italis mutat sub sole recenti
- 55 Rugosum piper, et pallentis grana cumini :
 Hic satur, irriguo mavult turgescere somno :
 Hic campo indulget : hunc alea decoquit : ille
 In Venerem putret : sed cum lapidosa chiragra
 Fregerit articulos veteris ramalia fagi,
- 60 Tunc crassos transisse dies, lucemque palustrem,
 Et sibi jam feri vitam ingemuere relictam.

At

47 *Nostra vel æquali.* Hoc secundum Astrologos dicit. Et hic sensus tractus est ab Horatio :

Seu libra, seu me Scorpius aspicit.

52 *Mille hominum species.* Et Horatius :
Quot capitum vivunt, totidem studiorum
Millia.

Et Terentius,

Quot capita, tot sententiæ.

53 *Velle suum cuique est.* Et Virgilius :

— trahit sua quemque voluptas.

54 *Sub sole recenti.* Est hic sensus ab Horatio tractus :

Hic mutat merces surgente à sole.

- At te nocturnis juvat impallescere chartis.
 Cultor enim es juvenum : purgatas inferis aures
 Fruge Cleanthea : petite hinc juvenesque fenestque
 65 Finem animo certum, miserisque viatica canis.
 Cras hoc fiet. Idem cras fiet, quid? quasi magnum
 Nempe diem donas, sed cum lux altera venit,
 Jam cras hesternum consumimus : ecce aliud cras
 Egerit hos annos, et semper paulum erit ultra.
 70 Nam quamvis prope te, quamvis temone sub uno
 Vertentem sese, frustra sectabere canthum,
 Cum rota posterior curras, et in axe secundo.
 Libertate opus est : non hac, ut quisque Velinâ
 Publius emeruit scabiosum tesserula far
 75 Possidet. Heu steriles veri, quibus una Quiritem
 Vertigo facit : hic Dama est non treffis agaso,
 Vappa, et lippus, et in tenui farragine mendax.
 Verterit hunc dominus, momento turbinis exit
 Marcas Dama, papæ! Marco spondente recusas
 80 Credere tu nummos? Marco sub iudice palles?
 Marcus dixit : ita est, adsigna Marce tabellas.
 Hæc mera libertas, hoc nobis pilea donant.
 An quisquam est alius liber, nisi ducere vitam

Cui

73 *Quisque Velina.* Velina tribus numero aliarum tribuum accessit : & qui circa Velinum lacum habitabant, Romam translati sunt. Romæ autem erat consuetudo, ut qui ex manumissione cives Romani efficiebantur, in numero civium Romanorum frumentum publicum acciperent.

75 *Quibus una Quiritem.* Quos manumittebant, eos alapa percussos circumagebant, & liberos confirmabant. Unde manumissio dicta, quod manu mitteretur. Quiritem autem singulariter abusive dixit, licentia poetica. Nam sicut pater conscriptus non dicitur, ita nec Quiritem dicere possumus.

- Cui licet, ut voluit? licet, ut volo, vivere: non fim
 85 Liberior Bruto? Mendose colligis, inquit
 Stoicus hic, aurem mordaci lotus aceto. [tolle.
 Hoc, (reliquum accipio,) LICET ILLUD, et, UT VOLO,
 Vindicta, postquam meus à prætore recessi,
 Cur mihi non liceat jussit quodcunque voluntas,
 90 Excepto si quid Masuri rubrica vetavit?
 Disce: sed ira cadat naso, rugosaque fanna,
 Dum veteres avias tibi de pulmone revello.
 Non prætoris erat stultis dare tenuia rerum
 Officia, atque usum rapidæ permittere vitæ.
 95 Sambucam citius caloni aptaveris alto.
 Stat contra ratio, et secretam garrit in aurem,
 Ne liceat facere id, quod quis vitiabit agendo.
 Publica lex hominum, naturaque continet hoc fas,
 Ut teneat vetitos inscitia debilis actus.
 100 Diluis helleborum certo compescere puncto
 Nescius examen: vetat hoc natura medendi,
 Navem si poscat sibi peronatus arator
 Luciferi rudis, exclamet Melicerta perisse
 Frontem de rebus. Tibi recto vivere talo
 105 Ars dedit? et veri speciem dignoscere calles,
 Ne qua subærato mendosam tinniat auro?

Quæque

88 *Vindicta*. Virga est, qua manumit-
 tendi à Prætore in capite pulsan-
 tur: ideo dicta, quod eum vindicat libertati. Masuri-
 us autem hic Sabinus legis consultus fuit: &
 Rubricas, vocat minium, quo tituli legum
 annotabantur.

100 *Certo compescere puncto*. Non ad tru-
 tinam, sed ad stateram retulit, quæ punctis,
 & unciiis signatur.

104 *Frontem de rebus*. Pudorem. Tem-
 plum enim pudoris est frons.

G

112 *Mercur-*

- Quæque sequenda forent, quæque evitanda vicissim,
 Illa prius creta, mox hæc carbone notasti ?
 Es modicus voti, presso lare, dulcis amicis :
 110 Jam nunc astringas, jam nunc granaria laxes :
 Inque luto fixum possis transcendere nummum :
 Nec glutto sorbere salivam Mercurialem ?
 Hæc mea sunt, teneo, cum vere dixeris, esto
 Liberque, ac sapiens, Prætoribus, ac Jove dextro,
 115 Sin tu, cum fueris nostræ paulo ante farinæ,
 Pelliculam veterem retines, et fronte politus
 Astutam vapido fervas sub pectore vulpem :
 Quæ dederam supra repeto, funemque reduco.
 Nil tibi concessit ratio, digitum exere, peccas :
 120 Et quid tam parvum est ? sed nullo thure litabis,
 Hæreat in stultis brevis ut semuncia recti.
 Hæc miscere nefas : nec cum sis cætera fossor,
 Treis tantum ad numeros fatyri moveare Bathylli.
 Liber ego, unde datum hoc fumis tot subdite rebus ?
 125 An dominum ignoras, nisi quem vindicta relaxat ?
 I puer, et strigiles Crispini ad balnea defer.
 Si increpuit, Cessas nugator ? servitium acre.
 Te nihil impellit : nec quicquam extrinsecus intrat,
 Quod nervos agitet, sed si intus, et in jecore ægro
 Nascantur

112 *Mercurialem.* Ideo dixit, quia ipsum Deum lucri dicunt. Unde & cum facello pingitur, & à negotiatoribus plurimum collitur.

119 *Digitum exere.* Digito sublato ostende,

vicium te esse à vitiis. Tractum à gladiatoribus, qui victi, ostensione digiti veniam à populo postulabant.

123 *Moveare Bathylli.* Bathyllus pantomimus fuit; Mæcenatis libertus.

- 130 Nascantur domini, quî tu impunitior exis, [herilis?
 Atque hic, quem ad strigiles scutica, et metus egit
 Mane piger stertis: Surge, inquit Avaritia: eja
 Surge, negas, instat, Surge, inquit. Non queo. Surge.
 Et quid agam? Rogitas? saperdas advehe Ponto,
 135 Castoreum, stuppas, hebenum, thus, lubrica Coa:
 Tolle recens primus piper è sitiente camelo.
 Verte aliquid; jura. Sed Juppiter audiet: eheu.
 Varo, regustatum digito terebrare salinum
 Contentus perages, si vivere cum Jove tendis.
 140 Jam pueris pellem succinctus, et œnophorum aptas
 Ocyus ad navem: nihil obstat, quin trabe vasta
 Ægæum rapias, nisi follers luxuria ante
 Seductum moneat: Quò deinde insane ruis? quò?
 Quid tibi vis? calido sub pectore mascula bilis
 145 Intumuit, quam non extinxerit urna cicutæ.
 Tun' mare transilias? tibi torta cannabe fulto
 Coena sit in transtro, Vejentanumque rubellum
 Exhalet vapida læsum pice seffilis obba?
 Quid petis? ut nummi, quos hic quincunce modesto
 150 Nutrieras, pergant avidos fudare deunces?
 Indulge genio, carpemus dulcia: nostrum est,

Quod

137 *Verte aliquid.* Negotiare, & speciem pro specie commuta.

138 *Baro, regustatum.* Lingua Gallorum barones, vel varones dicuntur servi militum: qui utique stultissimi sunt, servi videlicet stultorum.

140 *Et œnophorum aptas.* Oenophorum

vas vinum ferens, *enim* vinum est, de quo est illud:

Vertitur œnophoris fundus, sententia nobis.

145 *Urnæ cicutæ.* Cicutæ calorem in nobis frigoris sui vi extinguit: Unde sacerdotes Cereris Eleusiniæ liquore ejus ungebantur, ut à concubitu abstinere.

- Quod vivis : cinis, et manes, et fabula fies.
 Vive memor leti : fugit hora : hoc, quod loquor, inde est.
 En quid agis ; duplici in diversum scinderis hamo :
 155 Hunc cine, an hunc sequeris ? subeas alternus oportet
 Ancipiti obsequio dominos : alternus oberres.
 Nec tu, cum obstiteris semel instantique negaris
 Parere imperio, Rupi jam vincula, dicas.
 Nam et luctata canis nodum abripit : attamen illi
 160 Cum fugit, à collo trahitur pars longa catenæ.
 Dave, cito, hoc credas jubeo, finire dolores
 Præteritos meditor : (crudum Chærestatus unguem
 Abrodens ait hæc) An ficcis dedecus obstem
 Cognatis ? an rem patriam rumore sinistro
 165 Limen ad obscœnum frangam, dum Chrysidis udas
 Ebrius ante fores extincta cum face canto ?
 Euge puer, sapias, diis depellentibus agnam
 Percute. Sed censen', plorabit Dave relicta ?
 Nugaris : solea, puer, objurgabere rubra.
 170 Ne trepidare velis, atque artos rodere casses.
 Nunc ferus, et violens : at si vocet, Haud mora, dicas,
 Quidnam igitur faciam ? ne nunc, cum accersat, et ultro
 Supplicet, accedam ? Si totus et integer illinc

Exieras,

153 *Hoc quod loquor inde est.* Horatius :
Dum loquimur fugit invida ætas.

161 *Dave cito hoc credas.* Hunc locum ex
 Menandri Eunuchō traxit, in quo Davum
 servum Chærestatus adolescens alloquitur,
 tanquam amore Chrysidis meretricis derelictus :
 idemque tamen ab ea revocatus ad illam

redit. Apud Terentium personæ immutatae
 sunt.

165 *Et udas Chrysidis.* Udas fores dixit,
 quas amatores solent unguento perfundere,
 & ante januam illarum noctem vigiliis, & can-
 tu transigere.

Exieras, nec nunc, hic hic, quem quærimus, hic est:

175 Non in festuca, lictor quam iactat ineptus.

Jus habet ille sui palpo quem ducit hiantem
Cretata ambitio? Vigila, et ciceringere large
Rixanti populo, nostra ut Floralia possint
Aprici meminisse fenes: quid pulchrius? at cum

180 Herodis venere dies, unctaque fenestra

Dispositæ pinguem nebulam vomuere lucernæ
Portantes violas, rubrumque amplexa catinum
Cauda natat thynni, tumet alba fidelia vino:
Labra moves tacitus, recutitaque sabbata palles.

185 Tunc nigri lemures, ovoque pericula rupto:

Hinc grandes Galli, et cum sistro lusca sacerdos,
Incussere deos inflantes corpora, si non
Prædictum ter mane caput gustaveris allî.

Dixeris hæc inter varicosos centuriones,

190 Continuo Crassum ridet Vulfenius ingens,
Et centum Græcos curto centusse licetur.

177 *Vigila, & cicer.* Ludis Floralibus omnia semina spargebantur in populum, ut Telus velut muneribus suis placaretur.

180 *Herodis venere dies.* Herodes apud Judæos regnavit temporibus Augusti, in partibus Syriæ. Herodiani ergo diem natalem Herodis observant, ut etiam sabbata: quo die lucernas accensas, & violis coronatas in fenestris ponunt.

184 *Recutitaque sabbata.* Instituta Judæorum significat propter circumcisionem:

quam, auctores suos secuti, faciunt.

185 *Ovoque pericularupto.* Sacerdotes, qui explorandis periculis sacra faciebant, observare solebant ovum igni impositum, utrum in capite, an in latere defudaret. Si autem ruptum effluxerat, periculum ei portendebat, pro quo factum fuerit, vel rei familiari ejus.

186 *Cum sistro lusca sacerdos.* Sistrum sacerdotes Iſidis portant. Lusca autem, ideo, quod nobiles deformes cum maritos non invenerint, ad ministeria Deorum se conferant.

S A T I R A VI.

A D C Æ S I U M B A S S U M.

- 1 **A**DMOVIT jam bruma foco te, Basse, Sabino?
 Jamne lyra, et tetrico vivunt tibi pectine chordæ?
 Mire opifex numeris veterum primordia rerum,
 Atque marem strepitum fidis intendisse Latinæ,
 5 Mox juvenes agitare jocos, et pollice honesto
 Egregios lusisse fenes? Mihi nunc Ligus ora
 Intepet, hibernatque meum mare, qua latus ingens
 Dant scopuli, et multa littus se valle receptat.
 “Lunai portum est operæ cognoscere cives.”
 10 Cor jubet hoc Enni, postquam destertuit esse
 Mæonides, Quintus pavone ex Pythagoreo.
 Heic ego securus vulgi, et quid præparet Auster
 Infelix pecori: securus, et angulus ille
 Vicini, nostro quia pinguior: et si adeo omnes
 15 Ditescant orti pejoribus, usque recussem
 Curvus ob id minui senio, aut cœnare fine uncto,
- Et

1 *Admovit.* Hanc satyram scribit Persius ad Cæsium Bassum poetam Lyricum, quem fama est, in prædiis suis positum, ardente Vesuvio monte Campaniæ, & late ignibus abundante, cum villa sua ustum esse. Hic ergo dum viveret, Roma ad Sabinos necessario transibat, ubi brumali tempore in calido loco carmina scribebat.

6 *Mibi nunc Ligus ora.* Scipsum Persius

significat secessisse in Liguriæ fines, videlicet propter Fulviam Sifenniam matrem suam, quæ post mortem prioris viri ibi nupta erat.

7 *Hibernat.* Sævit, vel à navigiis vacat. Sicut enim naves hibernare dicimus: sic & mare, cum non navigatur.

10 *Cor jubet hoc Enni.* Hunc versum ad suum carmen de Ennii carminibus transtulit.

24 *Turdarum*

- Et fignum in vapida naso tetigisse lagena.
 Discrepet his alius. Geminos horoscope varo
 Producis genio. Solis natalibus, est qui
 20 Tingat olus ficcum muria vafer in calice empta,
 Ipse sacrum inrorans patinæ piper: hic bona dente
 Grandia magnanimus peragit puer: utar ego, utar?
 Nec rhombos ideo libertis ponere lautus,
 Nec tenuem follers turdarum nosse salivam.
 25 Messe tenus propria vive: et granaria (fas est)
 Emole, quid metuas? occa: et seges altera in herba est.
 Ast vocat officium: trabe rupta, Bruttia saxa
 Prendit amicus inops: remque omnem, furdaque vota
 Condidit Ionio: jacet ipse in littore, et una
 30 Ingentes de puppe Dei: jamque obvia mergis
 Costa ratis laceræ: nunc et de cespite vivo
 Frange aliquid: largire inopi, ne pictus oberret
 Cærulea in tabula. Sed coenam funeris heres
 Negliget, iratus quòd rem curtaveris: urnæ
 35 Offa inodora dabit: seu spirent cinnama furdum,
 Seu ceraso peccent casia nescire paratus.
 Tune bona incolumis minuas? et Bestius urget
 Doctores Grajos. Ita fit, postquam sapere urbi

Cum

24 *Turdarum nosse salivam.* Cognoscit tur-
 dorum sapes. Solent enim quidam gulæ
 dediti, tantæ subtilitatis habere palatum, ut
 dignoscant turdos, an cellarius, an terrarius
 sit: an masculus, an femina. Turdarum dixit
 abusive, cum turdorum debuerat, ut Hora-
 tius ponit:

Pene macros, arsit, dum turdos versat in igni.
 30 *Ingentes de puppe Dei.* Navium tutelam
 dicit, quam in puppibus habent, vel pin-
 gunt.

35 *Offa inodora.* Sine unguentis: vel,
inhonora, sepulturæ honore carentia.

- Cum pipere, et palmis venit nostrum hoc maris expers,
 40 Fœnifecæ crasso vitiantur unguine pultes.
 Hæc cinere ulteriore metuas! at tu, meus heres
 Quisquis eris, paulum à turba seductior audi.
 O bone num ignoras? missa est à Cæsare laurus
 Insignem ob cladem Germanæ pubis, et aris
 45 Frigidus excutitur cinis: ac jam postibus arma,
 Jam chlamydes regum, jam lutea gaufapa captis,
 Effedaque, ingentesque locat Cæsonia Rhenos:
 Diis igitur, genioque ducis centum paria, ob res
 Egregie gestas, induco: quis vetat? aude.
 50 Væ, nisi connives, Oleum, artocreasque popello
 Largior: an prohibes? dic clare: Non adeo, inquis,
 Exossatus ager juxta est. Age, si mihi nulla
 Jam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis
 Nulla manet patrui, sterilis matertera vixit,
 55 Deque avia nihilum superest: accedo Bovillas,
 Clivumque ad Virbi: præsto est mihi Manius heres.
 Progenies terræ? quære ex me, quis mihi quartus
 Sit pater: haud promte, dicam tamen, adde etiam unum,
 Unum etiam, terræ est jam filius: et mihi ritu

Manius

40 *Crasso vitiantur unguine.* Solent rustici cum oleum defuerit, adipem pecudum in pultem misso pro oleo uti.

55 *Accedo Bovillas.* Bovillæ sunt vicus ad undecimum lapidem Appiæ viæ: quia aliquando in Albano monte ab ara fugiens taurus jam consecratus, ibi comprehensus est. Inde Bovillæ dictæ.

56 *Clivumque ad Virbi.* Quatuor millibus

ab urbe est Virbii clivus, qua iter est ad Ariciam, & ad nemus Dianæ, ubi Virbius colitur, id est, Hippolytus, quod bis in vitam prolatus sit. Nota autem apud Virgilium fabula est.

Ibid. Manius. Manium dicit deformem & ignotum hominem, eo quod Maniæ dicuntur indecori vultus personæ, quibus pueri terrentur.

- 60 Manius hic generis prope major avunculus exit.
 Qui prior es, cur me in decursu lampada poscas?
 Sum tibi Mercurius: venio deus huc ego, ut ille
 Pingitur: an renuis? vin' tu gaudere relictis?
 Deest aliquid summæ: minui mihi: sed tibi totum est,
 65 Quicquid id est. Ubi sit, fuge quærere, quod mihi quondam
 Legarat Tadius: neu dicta repone paterna:
 Fœnoris accedat merces: hinc exime sumtus: [unge,
 Quid reliquum est? reliquum? nunc nunc impensius
 Unge puer caules. Mihi festa luce coquatur
 70 Urtica, et fissa fumosum finciput aure:
 Ut tuus iste nepos olim satur anseris extis,
 Cum morosa vago singultiet inguine vena,
 Patriciæ immejat vulvæ? mihi trama figuræ
 Sit reliqua: ast illi tremat omento popa venter?
 75 Vende animam lucro, mercare, atque excute follers
 Omne latus mundi: ne sit præstantior alter,
 Cappadocas rigida pingues plaussisse catasta.

Rem

61 *Qui prior es, cur me.* Apud Athenas cum juvenes ludos cursu celebrabant, qui victor esset, primus facem tollebat: deinde sequenti se tradebat, & secundus tertio: similiter omnes, donec currentium numerus impleretur.

67 *Fœnoris accedat merces.* Tractum est hoc à patribus, qui dicunt filiis suis; hoc, quod vobis lucri de fœnore accessit, ad fructum, id est, ad usum vitæ vobis proficiat: reliquum vero pecuniæ reservate integrum.

77 *Cappadocas rigida.* Gladiatores dicit.

Nam apud antiquos, venales gladiatores in catasta ponebantur, ut in eis possent omnia membra inspicere. Vel quia Cappadoces dicebantur habere studium naturale ad falsa testimonia proferenda: qui nutriti in tormentis à pueritia, equuleum sibi facere dicuntur, ut in eo se invicem torqueant, & cum in pœna perdurarent, ad falsa testimonia se bene vendarent.

Ibid. *Plauisse.* Legitur & *plauisse*: quoniam venales antequam in catasta imponantur, cantant universi pariter more gentis suæ.

I

80 *Inventus*

Rém duplica. Feci: jam triplex: jam mihi quartò,
Jam decies redit in rugam. Depunge, ubi fistam.

80 Inventus, Chrysippe, tui finitor acervi.

80 *Inventus Chrysippe.* Chrysippus philosophus Stoicus Syllogismum *ορισμὸν* vocavit, quem per adjectionem & detractionem ex acervi frumentarii similitudine ostendit.

F I N I S.



E R R A T A.

- SAT. 2. Lin. 47. lege, Tot tibi *cum* in &c.
63. lege, Et bona *diis*
SAT. 3. Lin. 21. pone *periodum* post *contemnere*
109. lege, Non frigent. visa est *si* forte
SAT. 4. Lin. 25. lege, *Nos*in' Vectidi
SAT. 5. Lin. 79. lege, Marcus
106. lege, mendosum
151. lege, carpamus
SAT. 6. Lin. 41. lege, *ulterior*

T. SHERIDAN D. D. in Editione Persii, Dublinii ann.
1728 vulgatâ, loca, quæ sequuntur, sic legit.

PROL. Lin. 5. relinquo, *vice* remitto
Ib. 9. nostra verba

SAT. 1. Lin. 8. ah, *vice* ac
17. } leget & conluerit
18. }
37. *nunc* levior cippus *non*
60. tantum, *vice* tantæ
67. et prandia
69. videmus, *vice* docemus
93. } Attys
105. }
121. Auriculas asini *quis non* habet?

SAT. 2. Lin. 16. terve, *vice* terque
19. Hunc, *cuiquam*
48. attamen, *vice* et tamen
Ib. farto, *vice* ferto
61. in terras
65. *Hæc* Calabrum
69. sacris, *vice* sancto
73. animi

SAT. 3. Lin. 1. Nempe *boc* assidue?
29. Cenforem*ve*
40. *Aut* magis
46. Discere, *ab infano*
49. in votis
54. quibus *indetonsa*
61. testave, lutove
68. et metæ
73. Disce: *neque*
78. Dicat, Quod *satis* est, *sapio* mihi

84. De nihilo *nihil*
86. *Hes* populus
92. *modicum*
100. *trientem*
-

- SAT. 4. Lin. 1. *boc* crede
9. *rectius istud*
21. *pannucia*
29. *veteris*
31. *farratam ollam*
52. *et noris*
-

- SAT. 5. Lin. 58. *In Venerem est putris*
60. *Tum*
63. *(Deest) es*
73. *qua quisque*
84. *non sum*
87. *Licet, ut volo, vivere, tolle*
107. *et quæ vitanda vicissim*
134. *saperdam*
138. *Baro*
159. *(Deest) et*
170. *Nec trepidare*
172. *accerfor*
174. *Exieris, nunc nunc*
186. *Tunc grandes*
-

- SAT. 6. Lin. 2. *lyræ*
24. *turdorum*
26. *en seges*
37. *sed Bestius*
61. *poscis*
77. *pavisse catasta*
79. *Depinge*

